

ona Balsytė
Daugvirietytė
Kas Kačinskas
Koriznaitė
tutis Povilaitis
Rumšas jaun.
tas Rumšas
Sabulytė
Sagaitytė
ta Ušinskaite
na Varnaitė
s Večerškis
Zebertavičiūtė
Narmontaitė
ė Gabrėnaitė
nantas Teresas
lė Mirončikaitė
na Saltenytė
xugas Capas
a Kondrotaitė
indburqytė
Kaniušonis
tutis Alėxuskis
nqa Norkutė
s Mikalauskas

Nijolė
Narmontaitė

aktoriai,
režisieriai
ir studentai

KNYGA
NR.

2

KO
nematė
žiūrovai

Alma littera

1 skyrius

Kaip teatre, taip ir gyvenime

Ilona Balsytė > 10

Galina Dauguvietytė > 32

Enrikas Kačinskas > 56

Eleonora Koriznaitė > 68

Kęstutis Povilaitis > 86

Vytautas Rumšas > 94

Vytautas Rumšas jaun. > 106

Nijolė Sabulytė > 116

Violeta Sagaitytė > 134

Judita Ušinskaitė > 146

Regina Varnaitė > 160

Adolfas Večerskis > 174

Elvyra Žebertavičiūtė > 186

2 skyrius

Nijolė Narmontaitė > 206

Kaip aš ruošiausi į aktorinį stoti

3 skyrius

Stojamųjų pasiutpolkės

Teatras prasideda nuo... > 244

Rimgaudas Antanas Karvelis > 255 *Stefa Sutkutė-Navardaitienė* > 257

Saulius Sipaitis > 258 *Algirdas Paulavičius* > 260 *Nijolė Mirončkaitė* > 265

Bronius Bušma > 267 *Kristina Andrejauskaitė* > 268 *Vytautas Taukinaitis* > 268

Algimantas Butvilas > 271 *Eglė Gabrėnaitė* > 272 *Ramutis Rimeikis* > 275

Juozas Bindokas > 277 *Gytis Padegimas* > 278 *Virginija Kochanskytė* > 281

Antanas Venckus > 288 *Regina Šaltenytė* > 290 *Sigitas Jakubauskas* > 292

Rimantas Teresas > 293 *Audronė Paškonytė* > 297 *Rimantas Pelakauskas* > 299

Mindaugas Capas > 300 *Inga Burneikaitė-Tuminienė* > 303

Ligita Kondrotaitė > 304 *Vilija Ramanauskaitė* > 306

Gediminas Storpirstis > 307 *Vytautas Kaniušonis* > 310

Saulius Balandis > 311 *Aidas Giniotis* > 312 *Kęstutis Jakštas* > 313

Inesa Linaburgytė > 315 *Ramunė Kudzmanaitė* > 317

Monika Bičiūnaitė > 318 *Daiva Rudokaitė* > 320 *Kęstutis Alčauskis* > 323

Aldona Bendoriūtė > 327 *Aušra Pukelytė* > 327 *Inga Norkutė* > 328

Ričardas Vitkaitis > 332 *Joana Gedmintaitė* > 333

Jūratė Budriūnaitė-Kamrazer > 334 *Rasa Marazaitė* > 335

Rolandas Dovydaitis > 337 *Ieva Simonavičiūtė-Kašėta* > 338

Jokūbas Bareikis > 339 *Sergejus Ivanovas* > 340 *Sandra Daukšaitė* > 340

Agnė Šataitė-Puskunigienė > 341 *Liudas Mikalauskas* > 343

Miglė Polikevičiūtė > 347 *Marius Repšys* > 348 *Ainis Storpirstis* > 349

Monika Vaičiulytė > 350 *Vidas Bareikis* > 351 *Aistė Pilibavičiūtė* > 351

Giedrė Giedraitytė > 352 *Jonė Dambrauskaitė* > 353

Aistė Diržiūtė > 354 *Nijolė Narmontaitė* > 355

Kai buvau vaikas, išpūtusi akis žiūrėdavau filmus, kuriuose vaidino Čarlis Čaplinas arba garsusis komikas Jurijus Nikulinas. Jie visada prajuokindavo. Užsirašiau į sąsiuvinį Nikulino citatą: „Nusišypsok, ir organizme mirs vienas mažas mikrobas.“ Aš taip tuo tikėjau, jog kasdien stengdavausi visus prajuokinti. Labai mėgdavau kvailioti pamėgdžiodama juos – Nikuliną, Čarlį Čapliną ir dar Tėtį. Nieko man neišeidavo, bet būdavo dar smagiau, kai žmonės juokdavosi iš mano bergždžių pastangų. Net svajojau tapti cirko artiste. Nerealios svajonės įgyvendinti, ačiū Dievui, nepavyko – Tėvelis atkalbėjo: „Ir kas paskui? Juk Lietuvoje nėra profesionalaus cirko.“ Teisus buvo Juozas Miltinis, mėgdavęs kartoti: „Jeigu svajonės būtų arkliai, kiekvienas ubagas raitas jotų.“ Vargu ar būčiau buvusi laiminga, jodama ant pirmo pasitaikiusio arklio. Taigi cirko artiste netapau, bet ir dabar neapsikentusi vis čiumpu humoro šluotą ir šmaukšt šmaukšt per tas nelemtas piktumo bacilas, kad jų nė kvapo neliktų, kad žmonėms akys nušvistų, kad ašaros vien tik kvatojant byrėtų. Juk humoras – tai vaistas už dyką, gydo visas ligas, pratęsia jaunystę ir pailgina gyvenimą.

Tų stebuklingų vaistų rasite ir šioje knygoje.

Esu tikra, kad šypsena, juokas, humoras – tai didžiausios dovanos, kokias žmogus yra gavęs iš gyvenimo.

Aktoriniai skrydžiai

Kitą kartą Steponas Jukna pasielgė dar įdomiau: pasiskolino iš teatro vokišką gestapininko uniformą, apsivilko, į nieką nekreipdamas dėmesio oriai patraukė Lenino (dabar Gedimino) prospektu, paskui per Tauro kalną nužygiavo į teatrą J. Basanavičiaus gatvėje (dabar Rusų dramos teatras). Žmonės į jį žiūrėjo net sustingę iš nuostabos, o jis tiesiog ėjo kaip mandras karininkas. Aišku, prisistatė milicija ir *supakavo* „vokietį“.

– Ko čia kabinėjatės? – supyko tas. – Aš repetuoju. Aš būtinai turiu įsijausti į vaidmenį.

Užmaršuołė

Po karo Valstybiniame dramos teatre J. Basanavičiaus gatvėje ėjo spektaklis, kurio pavadinimo jau nepamenu, tik žinau, kad statė tikrai ne mano tėvas. Kažkoks sovietinis veikalas, ideologinis. Gavau rimtą vaidmenį – turėjau vaidinti padorių tėvų laisvo elgesio dukrytę. Juozas Rudzinskas ir Galina Jackevičiūtė buvo mano tėvai, o aš – tokia *firsikas*, vilkinti savu iš Paryžiaus atsivežtu languotu sijonu, nes sceniniai skudurai man nepatiko. Prisimenu, spektaklyje rumbą šokau. Ir gerai šokau. O tais laikais šokti rumbą, kraipyti užpakalį buvo nepadoru. Tai va, aš buvau iš tokių, tiksliau, toks vaidmuo. Ir perukas buvo man uždėtas, toks ypatingai susuktas.

Baigusi vaidinti pakabinau peruką, grimerinėj nusivaliau grimą, susitvarkiau, parėjau namo, atsiguliau – ir staiga prisiminiau, kad trečiame veiksmo dar turiu didžiausią sceną su „tėvais“ vaidinti. Ką daryti? Niekas, žinoma, nepuolė man skambinti, nes Dauguvietis griežtai nenorėjo namuose turėti telefono, todėl ir neturėjome.

Kitą dieną susigūžusi atėjau į teatrą, į repeticiją. Bet niekas nepuolė priekaištauti. Pasirodo, mano tekstą susakė sceniniai „tėvai“. Išsisuko – juk meistrai. Net papeikimo negavau. Bet tą siaubą iki dabar prisimenu.

Vilkas iš pašaukimo

Vaidinome „Raudonkepuraitę“. Aš, dvidešimt vienu pana, vaidinau senelę, mano dukterį vaidino Teofilija Vaičiūnienė, kuri buvo mano mamos amžiaus, o Algirdas Sabalys, mano būsimas vyras, – vilką. Labai laukdavau scenos, kai vilkas įlenda į trobelę pas senelę (tai yra pas mane) jos „suėsti“. Žiūrovams nematant mudu bučiuodavomės ir aptardavome, kur ir kada skirsime pasimatymą. Sabalys buvo nuostabus vilkas, kiti sakydavo, kad Pabaltijyje kito tokio nėra. Vaikai jo nebijodavo, iš jo juokdavosi ir būdavo sužavėti, nes jis niekada vaikų negąsdindavo. Labai gailiuosi, kad tada nebūdavo filmuojama.

Apsimyz... nuotaka

„Žaldokynės“ premjera. Vaidinau minioj: visos merginos turėjom pasakyti po vieną eilutę iš eilėraščio. Algirdas Sabalys, mano būsimas vyras, vaidino kažkokį *rajkomo* (rajono partijos komiteto) sekretorių, sėdėjo su Žaldoku prie stalo ir gėrė.

Aš labai mėgstu krėsti pokštus, humoras tiesiog mano kraujyje. Ir niekada netroškau būti graži. Kad išsiskirčiau iš tos *masovkės*, prieš vaidinimą tyčia susiriebalavau plaukus, ant veido pripaišiau šlakų, tokia *išsimaliavojusi* ir išėjau į sceną, ir pasakiau tas kelias eilutes. Juokingiausia, kad kiti to mano pasikeitimo nė nepastebėjo, o mane pačią toks juokas suėmė, toks pasiutęs juokas, kad net į kelnes privariau. Atrodė, net botai pilni pribėgo, kad didžiulė bala po manim telkšo.

Stoviu nustėrusi. Ir ką dabar daryt? Tik nusišauti, tik nusižudyti. Juk tais laikais net pasisakyti, kad nori į tualetą, būdavo nepriimta, baisi *sarmata*. Ateini į pasimatymą ir kenti iš paskutiniųjų: geriau sprogsi, bet to žodžio neištarsi. O čia scenoje man tokia nelaimė atsitiko. Ir dar jaunikio akivaizdoje, prieš pat mudviejų su Sabaliu vestuves! Nežinojau, nė kur akių dėti. Bet, pasirodo, išgelbėjo kojines – buvo storos, medvilninės, tai viskas į jas ir susigėrė. Kaip niekas nepastebėjo mano juokingo grimo, taip niekas nepamatė ir mano gėdos. Užtat aš pati jaučiausi siaubingai.

Simfonijos su agurkais

1958 metais Vilniuje baigiau Lietuvos valstybinę konservatoriją, Muzikos teorijos ir kompozicijos fakultetą. Gavau paskyrimą į kino studiją Birutės gatvėje Žvėryne (didžiosios Antakalnio kino studijos dar nebuvo), reikėjo trejus metus atidirbti muzikos redaktore.

Iki šiol pamenu studiją Birutės gatvėje: antrame aukšte montažinė, pirmame aukšte peržiūrų salė, kavinė, čia pat „Kronika“. Aš ir dirbau toj „Kronikoj“ – turėdavau parinkti muziką filmams apie tarybų Lietuvą, tik va jokios fonotekos toje mūsų kino studijoje nebuvo. Daug mano *chebros* iš konservatorijos išėjo dirbti į radiją režisieriais, o radijas turėjo nemažą fonoteką. Maniškiei ir parūpindavo man geležinių *babinių*, magnetinių juostų. Aš tuoj *įsisabačinau*, kaip jas slapta išnešti iš radijo: susikišdavau į kelnes ir eidavau pro apsaugą pilnom kelnėm, tiesiogine žodžio prasme. Kai rodydavo dokumentinį filmą apie sėją ar daržus, paleisdavau kokį *adagio* iš simfonijos. Būdavo, ateina režisierius ir prašo:

– Galina, duok man tą muziką, kuri buvo „ant agurkų“.

Paduodu jam Edvardo Grygo „Solveigos dainą“.

Daug sentimentų man kelia ši vieta, ypač žalias suolelis kieme, ant kurio tiek sėdėta su kavalieriais, žinoma, vietiniais, nes pašalinių į kino studiją neįleisdavo.

Apie apgautą operatorių ir kukurūzus

Kai atėjau dirbti, studijoje visi jau *šiškos* buvo ir mane, jauniklę, *lazdavodavo*. Pamenu, pakvietė į kavinę, davė išgerti. Ir išgėriau, ir atsilaikiau. Visi buvo sužavėti ir jau trečią dieną ėmė gerbti. Visi operatoriai buvo žydai arba rusai. Geri operatoriai: Cegelis, Kalabuchovas, armėnas Hanko Janas. Šitas tai buvo geras mano draugas, mat abu humoristai, dviese prieš kitus domino ir kortom lošdavom. Susitarę ženklais susikalbėdavom ir visus aplošdavom.

Buvo Nikitos Chruščiovo laikai. Chruščiovas paskelbė, kad visi turi apsėti laukus kukurūzais. Ir ne bet kaip, o kryžmai, kad geriau augtų. Tai va, mūsų kino studijoje dirbo ir toks Natan Abramovič Liubošic, žydų tautybės. Jis filmavo, kur, kas ir kaip kukurūzus sėja.

Kartą nutarėm *palazdavot* tą
Liubošičą.

Kieme stovėjo sargo būdelė –
leidimų biuras. Nutarėm iš tos
būdelės paskambinti Liubošičui
ir pasakyti: čia skambina dešinioji
Chruščiovo ranka iš Maskvos.

Vienas iš mūsųškių ateina į
„Kroniką“ ir sako:

– Natanai Abramyčiau, jus
Maskva kviečia prie telefono. Domisi,
kaip jums kukurūzus filmuoti sekasi, –
ir pasako tuometinio žemės ūkio
ministro pavardę.

Tai išgirdęs Natanas
Abramyčius labai susijaudino.

Paknopstom atidūmė prie
telefono, čiupo ragelį, o
mes visi toj būdoj susispietę

klausomės, nes telefonai
bendru laidu sujungti, galėdavai
kitų žmonių pokalbių klausytis.

Režisierius Liudgardas Maciulevičius,
apsimetęs ministru iš Maskvos, pakeitęs

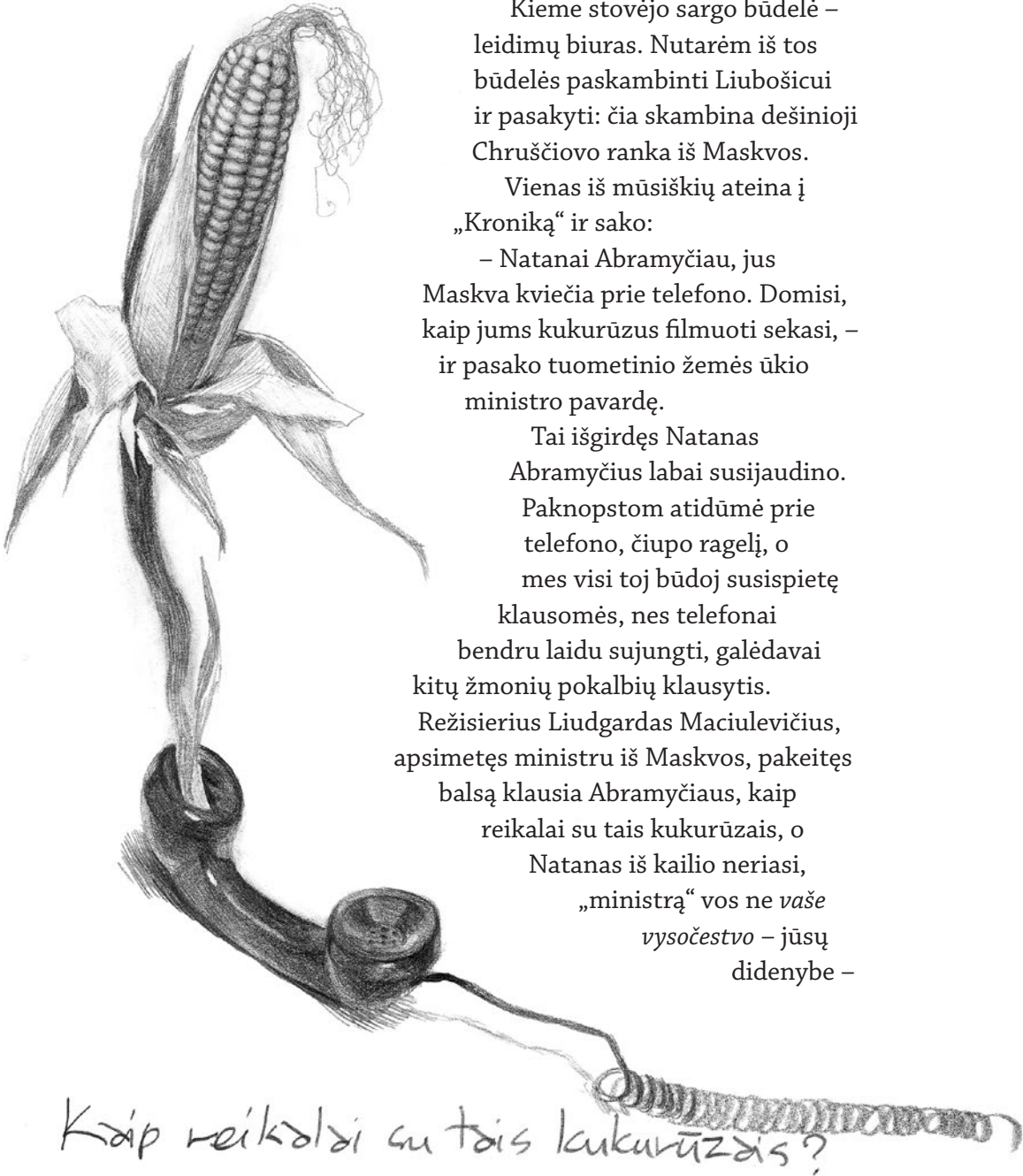
balsą klausia Abramyčiaus, kaip
reikalai su tais kukurūzais, o

Natanas iš kailio neriasi,

„ministrą“ vos ne *vaše*

vysočestvo – jūsų

didenybe –



Kaip reikalai su tais kukurūzais?

vadina ir smulkiai pasakoja, kad visi viską tikrai sąžiningai daro, kukurūzus kryžmai sėja, kaip ir priklauso. Papasakojo ir apie nepalankų Lietuvos klimatą – taip smulkiai, taip išsamiai. Tik duoda, tik duoda, o mes iš juoko į kelnes leidžiam.

Paskui Natanas mums gyrėsi, kad pats Nikita Chruščiovas jo darbu susidomėjo. Taip ir neišsidavėm, kad tai mes jam kiaulystę iškrėtėm. Drąsūs buvome. Juk už tokius juokelius tikrai galėjo išbirtinti iš darbo.

Apie išsifirfirinimus

Dirbdama kino studijoje buvau labai įsimylėjusi. Labai! Puošdavausi kaip įmanydama. Kartą ateinu į darbą visa išsipuošusi, *išsifirfirinusi*, su šukuosena. Turėjau nepaprastai gražų juodą nailoninį apatinuką su gražiais nėriniais, tai ir tą apsilvilkau. Atsisėdu prie darbo stalo, jaučiuosi visa tokia *išsifirfirinusi*. Kiti tik dėbčioja į mane. Mūsų vyriausioji redaktorė, žydė, pasilenkia prie manęs... Maniau, pasakys komplimentą, o ji:

– Galina, jūs šiandien be sijonuko.

Ogi tikrai! Apsžiūriu – viršuj viskas gerai, su megztuku, o va sijoną pamiršau. Tik pamanyk, atėjau į darbą vienais apatiniais. Visiems tiek juoko buvo.

Apie legendinę „Petraičių šeimą“

Legendinis pirmasis Lietuvoje šeimyninis televizijos serialas „Petraičių šeimoje“ ėjo net aštuonerius metus (režisierė Galina Dauguvietytė). Tai buvo tarsi televizijos teatras. Daug įtampos, nes repeticijų turėdavom mažai, o laida valandinė, daug filmavimo. Ketverius metus ariau visiškai viena – pati viena rašiau scenarijus. Tik parodom spektaklį, o kitą dieną aš jau kitą scenarijų turiu rašyti: kurti dialogus, situacijas. Įrašų nebūdavo, į eterį eidavom „gyvai“.

„Petraičių šeimoje“ garsių aktorių nebuvo, neėmiau nė vieno žinomo veido. Na taip, visi buvo baigę aktorinį, bet nė vienas nedirbo teatre. Ir išlošėm – žiūrovas galvojo, kad esam tikra šeima, kad televizija mums butą nupirko.

Priminsiu, kas tada vaidino:

Petra – Petras Likša,

Konstanciją – Konstancija Kučinskaitė-Bialopetravičienė,

ponią Juliją – Julija Adamkevičienė,

Aldoną – Aldona Vederaitė,

Praną – Pranas Stankevičius,

Saulių – Bronius Talačka,

Nijolę – Irena Lukoševičienė.

Masovkėse – vos ne visas televizijos personalas.

Buvo *durnas* laikas. Jeigu nesi Vilniuj prisiregistravęs, negausi darbo. Konstancijos vyras tuo metu buvo kaimo žemės ūkio statybos ministras, tai ji, kaip ministrienė, galėdavo savo bute M. Valančiaus gatvėje priregistruoti ką tik nori. Ir priregistravo pusę televizijos kaip kokiam bendrabutyje. Ji buvo nepaprastai geros dūšios, *v razmach* (su užmoju). Po laidos, būdavo, Kostė vedasi visą *chebrą* į „Neringą“. Tais laikais sunku būdavo patekti į restoraną ar kavinę, bet durininkas pamato Bialopetravičienę ir tuoj duris atlapoja, kone ant kelių puola. Mes, kokie dešimt ar penkiolika, iš paskos sueinam. Visus prie staliukų susodina, apšokinėja.

„Petraičių“ aktoriai gyveno kaip karaliai. Lietuvoje jie turėjo toki pripažinimą! Kaip kokia Elizabet Teilor ar Merilin Monro.

Petras Likša, vaidinęs Petraitį, statėsi sodo namelį. Tai jam tą namelį *migom* (žaibiškai) pastatė, nė prašyti nereikėjo. Būdavo, ateina jis į parduotuvę pirkti medžiagos kostiumui, pardavėja pamato:

– Oi, ponas Petraiti! – ir iš po *palos* (iš po prekystalio) ištraukia ritinį angliško audinio.

„Petraičiai“ gaudavo visko, absoliučiai visko. Joks deficitas jiems neegzistavo.

Julija Adamkevičienė „Petraičių šeimoje“ puikiai vaidino smetonišku manierų poniutę. Gyvenime buvo labai inteligentiška, rami, išlaikyta, o vaidino visišką priešingybę. Kartą ji su dukra trumpam nuvažiavo į Nidą pailsėti. Reikia namo grįžti, nes kitą dieną spektaklis, o į naktinį traukinį Klaipėda–Vilnius nėra bilietų. O siaube, ką daryti? Negi taksi imti ir tris šimtus kilometrų važiuoti?

Knarkiantis numirėlis

Abu su tėčiu (Vytautu Rumšu vyresniuoju) vaidinome spektaklyje „Elitas (Ponai Glembajai)“ pagal kroatų rašytojo Miroslavo Krležos pjesę. Spektaklį Lietuvos nacionaliniame dramos teatre pastatė kroatų režisierius Ivica Buljanas. Tai istorija apie sudėtingą turtingos šeimos gyvenimą.

Trys veiksmai, antrame tėvas susitinka su sūnum ir abu beveik valandą bendrauja.

Tai buvo pirmas kartas, kai mudu su tėčiu vaidinome tėvą ir sūnų. Aš to spektaklio labai bijodavau, nes tekstą privalėjau atsiminti labai tiksliai. Susipainiojai, ir viskas griūva. Ir psichologinių pastangų reikėjo daug. Ruošdamasis spektakliui sulysau kaip šakalys. Tačiau repetuoti buvo žiauriai įdomu. Ir režisierius fantastiškas, ir Rimantė Valiukaitė puikiai vaidino, ir tėtis, ir visa komanda, ir kostiumai puikūs, nes pjesė apie turtingus žmones, ir muzika puiki.

Trečiame veiksmė Glembajus (mano tėtis) neva numiršta nuo širdies smūgio – apsimeta miręs, kai sužino, kad jo žmona (Rimantė Valiukaitė) gundė jo sūnų (mane) ir su juo miegojo.

Tėtis, vilkintis auksiniu kostiumu, guli ant kušetės – neva jo laidotuvės. Gulėti reikia kokias penkiolika ar dvidešimt minučių, o mudu su Valiukaite vaidinam visai šalia.

Pažiūriu aš į tėtį... Matau, burna šiek tiek pražiota, ir girdėti švelnus kaip katino murkimas: chrrr chrrr chrrr... Užsnūdo. Ir čia mane toks juokas suima, kad nebegaliu tverti. Matau, mano partnerė irgi sunerimo, ir abu kaip susitarę pradedam kalbėti garsiau – ir kad tėtį pažadintume, ir kad žiūrovai to „chrrr chrrr“ neišgirstų. O tėtis vieną kartelį garsiau sumurkė įkvėpdamas, užsičiaupė ir pabudo. Viskas baigėsi laimingai.

Tame spektaklyje Rimantė pabaigoje turi spjauti ant mirusių apsimetusio savo vyro. Žinoma, spjauti reikia šiek tiek pro šalį, kad nei artisto neapspjautum, nei kokio žiūrovo.

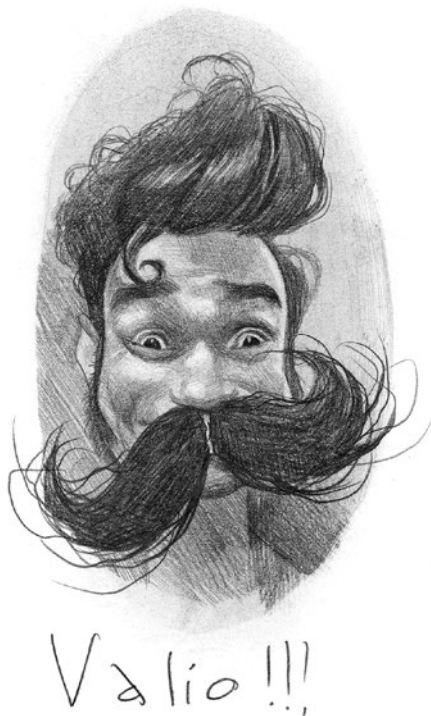
Kitą kartą vyksta spektaklis, tėtis guli prasižiojęs, o Rimantė, šaukdamas: „Jis pražudė mano gyvenimą, mano jaunystę!“ – tfu! – spjauna ir pataiko tiesiai „numirėliui“ į burną. Nusileidžia uždanga, mes visi stovim tamsoj laukdami, kol uždanga vėl pakils ir galėsime nusilenkti žiūrovams. Tėvukas šluostosi lūpas, tik šypt šypt.

– O tai ačiū, – sako Valiukaitei.

Trečiąkart valio be ūsų

„Trijose seseryse“ (pagal Antono Čechovo pjesę, režisierius Rimas Tuminas) Leonardas Pobedonoscevas vaidino Aleksejų Petrovičių Fedotiką. Plaukai sugarbiniuoti kaip avinėlio, barzda, *bakenbardai* ir ūsai – kaip husaro. Daug veiksmo, lakstymo, prakaitavimo. Ir yra ten scena kodiniu pavadinimu „pagalvių mūšis“. Po to „mūšio“ vyrai, šaukdami „valio!“ (tris kartus), turi išžygiuoti iš scenos, su kiekvienu „valio!“ kilstelėdami kepures, atsisukdami į žiūrovus ir vėl nusisukdami.

– Valio! – šūkteli Leo, ir staiga pajunta, kad atsiklijavo ūsai. – Valio!! – šūkteli antrą kartą, nusisukęs nuo žiūrovų nusiplėšia ūsus ir trečiąkart, jau beūsis: – Valio!!!



Uodega

Spektaklyje „Mama katinas“ (režisierius Evaldas Jaras) mes – katinų gauja, *blogiečiai*, kurie ras savyje jėgų ir taps *geriečiais*. Kad atrodytume įtikimiau, mums pritvirtinamos ilgos storokos uodegos. O kad jos nestyrotų, dailininkas Marijus Jacovskis pasiūlė išeitį: apsimaunam juodus apatinius su prisiūta uodega, o ant viršaus – kelnes su skylė, ir pro tą skylę iškišam uodegą. Paprastai abu tie drabužiai paruošti taip, kad iškart galėtume apsimauti visą komplektą.

Vieną dieną aktorius Tomas Rinkūnas, gal per skubėjimą, gal užsikalbėjęs, pamiršo, kad kojas pirmiausia reikia kišti į juodus apatinius su pritvirtinta uodega. Apsimovė tik kelnes, uodegą ištraukė, o apatiniai susigarankščiavę liko kelnėse.

Uodegos ilgos, velkasi žeme, tad būna, kad vaidindami vienas kitam netyčia užminam.

Laukiam savo eilės eiti į sceną, stebim spektaklį iš „kišenės“ (užkulisių). Ir staiga scenoje kažkas netyčia užlipo Rinkūnui ant uodegos. Tas žengė žingsnį, uodega su visais apatiniais išlindo pro skylę kelnėse ir šlept ant grindų. Kolegos scenoje irgi pamatė, bando ženklais parodyti Tomui, kad jo atributai voliojasi, bet tas įsijautęs nesupranta, laksto pirmyn atgal, vaidina, lyg būtų su uodega: neva ją tarpdury „prisispaudęs“ kniaukia, spiegia nesavu balsu:

– Aaa!!! Miaau!!!

O mes užkulisiuose raičiojamės iš juoko.

Dviguba korta

Mudviejų su tėčiu pavardės tos pačios ir vardai vienodi, tad kartais pasitaiko kuriozų.

Skrirdau į Ameriką. Buvo jau bevizis režimas, tik internetu užpildžiau anketą, jog nesu teroristas, nesivešiu jokių kvaišalų ir panašiai.

Atskridus į JAV, migracijos kontrolė kruopščiai patikrina, ar nesiruoši čia pasilikti ir ieškotis darbo. Jei sukelsi bent menkiausią įtarimą ar šiaip nepatiksi, tave iškart gali grąžinti namo. Jie ten turi paruošę standartinius klausimus: „Ko atvykote į Ameriką? Kokiame mieste būsite? Pas ką? Kokia profesija?“

Pasakiau, kad esu aktorius.

– Ar galima jus rasti IMDb (internetinėje filmų duomenų bazėje)? – klausia.

– Taip, – sakau.

Paėmė mano pasą, įvedė pavardę, ir paieškos sistema išmetė gana solidų filmų sąrašą, mat susidubliavo su mano tėčio Vytauto Rumšo vyresniojo kūrybiniu bagažu. Pareigūnui tai padarė didelį įspūdį, o labiausiai – kad „vaidinau“ policininką, nors iš tikro jį suvaidino mano tėtis filme „Anastasija“ (režisierius Maris Martinsons).

Mane labai lengvai įleido į Ameriką. Pareigūnas vos ne pagarbą atidavė, dar ir draugui pasakė: „Žiūrėk, šitas aktorius suvaidino policininką.“ Matyt, policininko vaidmuo jiems atrodo vertas ypatingos pagarbos. O man ta bendra tėvo ir sūnaus korta labai pasitarnavo.

Vytautas Rumšas jaun. ...



2014

Įstojau. Bet kai atėjau į pirmą specialybės pamoką, kai pamačiau, kaip kiti pasiruošę – ir saviveikloj dalyvavę, ir dramos ratelius lanke, – iš tos baimės pabėgau pasakęs, neva sunegalavau. Bet paskui po truputį kažkaip pripratau. Be to, mano dėstytojas Vytautas Eidukaitis, labai smagus, gyvas žmogus, rūpinosi mumis kaip tėvas.

Kursą lankė ir Antanas Šurna. Po metų jis ėmė mane įkalbinėti stoti į Vilniaus valstybinę konservatoriją, į aktorinį. Aš atsikalbinėjau, nes buvau gavęs pasiūlymą dirbti vadovu pionierių stovykloje Nidoje, kur iki tol buvo uždrausta zona.

– Antanai, nenoriu, – sakau. – Važiuok vienas.

Vis dėlto įkalbėjo. Nuvažiavome abu ir abu įstojome.

Aš skaičiau pasakėčią.

– Ar jūs niekur nesimokėt? – paklausė manęs Irena Vaišytė.

Buvau girdėjęs, kad konservatorijoje nemėgsta tokių, kurie yra kur nors vaidinę (neva jau sugadinti), tad pamelavau:

– Ne, niekur nesimokiau.

Bet pati didžiausia kliūtis buvo tai, kad esu aktorių vaikas.

Vaišytė pasikvietė mane ir klausia:

– Kaip dabar bus? Aš jums dėstysiu, o jūs aktorių patarimų klausysit?

Ji turėjo omenyje akademinio teatro aktorius, kurie tuo laiku buvo kaip keiksmožodis.

– Oi ne, dėstytoja, – sakau, – aš tik jūsų vienos klausysiu.

Algirdas Paulavičius

aktorius

Jei ne panos...

Su draugu Toliku važiavome į Kauną pas panas. Traukinys atgal į Kėdainius tik apie ketvirtą valandą paryčiais. Kauno traukinių stotyje susitinkam Gražiną (Panevėžio dramos teatro aktorę Gražiną Urbonavičiūtę.) Mudu buvom kaimynai, Kėdainiuose gyvenom

Stalingrado (dabar Josvainių) gatvėje. Kad nebūtų nuobodu laukti traukinio, užmezgam pokalbį. Gražina jau buvo įstojusi į Juozo Miltinio studiją ir netgi gavusi etatą teatre. Ji ėmė mane kalbinti:

– Klausyk, Miltinis tuoj vėl rinks kursą. Nenorėtum pabandyti? Juk tu mokykloje vaidindavai, visokius *šposus* krėsdavai, tau turėtų pas Miltinį patikti.

– Kad nežinau, – sakau, nors nuo vaikystės žavėjausi kinu, tėtis į spektaklius nuveždavo, „Herkų Mantą“ su Algimantu Voščiku buvau matęs ir Henriko Kurausko „Hamletą“.

– Negaliu *chebros* palikti ir lėkti pas Miltinį, – sakau Gražinai. – Turim laimėti taurę. Kai varžybos pasibaigs, tada gal ir atvažiuosiu.

Viso to priešistorė tokia: Kėdainiuose buvo organizuojamas rimtas krepšinio čempionatas. Mūsų *chebrytė*, pasivadinsi „Stalingrado gatvės berniūkščiais“ (prie Nevėžio kortom lošdavom ir upėje maudydavomės), nutarė: „Subursim komandą, paimsim taurę ir tapsim čempionais.“ Bet pirmiausia kokios nors įstaigos vardu reikėjo paduoti paraišką.

Mano tėvas buvo gaisrinės viršininkas.

– Pagelbėk, – paprašiau tėčio. – Norėdami pateikti paraišką, turim kokiai nors įstaigai priklausyti.

Tėvelis surašė „jaunųjų gaisrininkų“ sąrašą, uždėjo antspaūdą, pasirašė, ir mes įteikėm paraišką, kad turnyre dalyvaus krepšinio komanda „Sirena“.

Negana to, dar reikėjo uniformų. Kitas komandas rėmė gamyklos, o mes jokių rėmėjų neturėjome. Susimetėme pinigų ir visi *bachūrai* nusipirkome po baltus *triusikus* ir vienodus juodus marškinėlius. Vienas iš mūsų dirbo darbininku spaustuvėje ir ant tų marškinėlių atspaudė didelius numerius, kokius matėme ant NBA komandos uniformų, ir auksinį užrašą „Sirena“. Balti bateliai, balti *triusikai*, juodos *maikelės* – atrodėme kaip aukščiausio lygio komanda. Visi stebėjosi: „Iš kur šitie *basiakai* atsirado? Kas jie tokie? Nieko apie juos negirdėjome.“

Per turnyrą čempionais netapome, bet laimėjome garbingą antrą vietą.

Po varžybų ėmiau svarstyti: „Važiuot ar nevažiuot į tuos stojamuosius?“ Miltinį buvau matęs tik „Pergalės“ žurnale – baisi nespaltvota nuotrauka buvo įdėta. Pagalvojau: „Su tokiu žmogum tai

tikrai nenorėčiau turėti jokių reikalų.“ Aišku, dar ir prisiklausęs visko buvau apie Miltonį. Bet, nors ir labai abejodamas, vis dėlto išvažiavau į Panevėžį.

Miesto visai nepažinojau. Paklausinėju žmonių, kaip rasti teatrą. Eidamas iš autobusų stoties Respublikos gatve, pakeliui užsuku į lauko kavinę, dėl drąsos išgeriu natūralaus lietuviško vyno. Susirandu teatrą (dar tą senąjį), o čia nieko nėra, tik sargas.

– Kam dokumentus palikt? – klausiu jo.

Sargas man:

– Rytoj iš ryto raštinėj, šiandien nedarbo diena, – ir ėmė mane atkalbinėti: – A tu durnas? A tu žinai, kur atvažiavai? Mauk į namus, kol ne vėlu. Susišiksi gyvenimą. Tu neįsivaizduoji, koks žvėris tas Miltonis, visi per jį kenčia.

Man jau visai neramu pasidarė.

Paskui žiūriu, prie teatro būriuojasi jaunimėlis – Miltonio studijokai: Aurimas Babkauskas, Juozas Šabaniauskas (dainininko giminaitis), Linas Ginkevičius, kiti. Sužinoję, kad noriu pas Miltonį stoti, ėmė mane provokuoti: esą, veskis į kavinę, ten ir papasakosim, ką per stojamuosius reikės daryti.

Nueiname į „Rūtą“, aš visus vaišinu.

– Kokį moki eilėraštį? – klausia kažkuris.

Paminėjau vieną, kitą, o jie:

– Ne ne, su tokiais tikrai nepraeisi. Turi būti gera poezija, ne bet kokia.

Įkalėm toj kavinėj kaip reikiant. Kitą rytą iš savo „mokytojo“ Aurimo Babkausko pasiskolinau „Poezijos pavasarį“, atsisėdau skveriuke prie teatro, atsiverčiau knygą ir ieškau, ką čia paskaityti per stojamuosius. Galvoju, visos knygos vis tiek nėra kada perskaityti, tad rinksiuos burtų keliu – kuris eilėraštis pirmas pasitaikys, tą ir išmoksiu. Atsiverčiu Algimanto Baltakio „Toks aš esu“:

Toks aš esu...

Aš gyvenau kaip daugelis poetų.

Ėmiau avansą. Gėriau. Triukšmavau.

Ir melavau (kad tik gražiau skambėtų!).

Bet niekad pinigui nevergavau...

Nunešiau popierius, užregistravo mane. Pasirodo, norinčiųjų – daugiau kaip keturi šimtai, milžiniška eilė.

Ir štai pakviečia mane. Komisijoje sėdi būsimi kurso dėstytojai: Juozas Miltinis, Vaclovas Blėdis, Donatas Banionis, Eugenija Šulgaitė, Steponas (Stepas) Kosmauskas (tuo metu teatro direktorius), Algimantas Masiulis.

Prisistatęs imu deklamuoti eilėraštį, bet per patį vidurį – stop, ir nė iš vietos. Susimoviau *ant greitųjų* išmokęs. Užsiraukiau, numojau ranka ir einu sau.

– Kur eini? – sulaiko Miltinis. – Grįžk! Iš naujo pradėk.

Susikaupiau, skaitau – ir vėl toj pačioj vietoj susimaunu. Ir vėl numoju ranka...

– Knygą turi? – girdžiu. – Bent paskaityk, jei atmintinai nemoki.

O knyga rūbinėje likusi. Lekiu, atsinešu, perskaitau. Girdžiu, komisija šnabždasi. O mano galvoje tik viena mintis: „Teisus buvo sargas. Ir ko čia atvažiavau?“

– Iš kur pats esi? – klausia Miltinis.

– Iš Kėdainių.

– Aha, keistas akcentas.

„Išgirdo, – galvoju, – juk mes, kėdainiečiai, trumpinam ilguosius balsius: vynas mums „vinas“, vyras – „viras“. Ir atvirksčiai, ten, kur reikia trumpai, mes ilginam: ne „viskas“, o „vyskas“.“ Liepė eilėraštį atmintinai išmokti ir kitame ture sklandžiai perskaityti. O trečiame ture liepė daryti „pojūtinį“ etiudą be teksto – per siužetėlį, per istoriją parodyti žmogaus pojūčius: regėjimą, klausą ir skonį.

Buvau sportininkas, tad nutariau parodyti „sportinį“ etiudą.

Vaidinti pradėdau jau nuo durų: šokinėju, darau apšilimą, neva ruošiuosi bėgti, atsistuju į starto poziciją, paskui kaip kulka dumiu ant scenos. Mokėjau vieną šaunų triuką: ore užkabindavau koją už kojos, pašokdavau (kad būtų efektingiau) ir visu ūgiu išsidrėbdavau ant grindų. Tą padarau ir dabar. Vaizduoju, kad susižeidžiau ranką (regėjimo pojūtis), kad veidas persikreipė iš skausmo (skausmo pojūtis), palaižau ranką vaizduodamas, esą kraujas bėga (skonio pojūtis). Žiūriu, atleikia prie manęs išsigandęs Blėdis, čiumpa už rankos ir ima kelti nuo grindų. Jis, geraširdis, patikėjo, kad aš iš tikro susižalojau krisdamas.

Pasirodo, ir jis – į aktorinį. Matyt, lygiai kaip aš, nenorėjo per anksti ateiti ir atsidūrė parkelyje. Bijodamas pavėluoti, paklausė manęs, kiek valandų. O aš buvau tikra, kad mane kabina.

Taip aš susipažinau su savo būsimu vyru.

Inga Norkutė

aktorė

Mergaitė iš pliažo

Buvau molių molė: lėta, nerangi, galėdavau valandų valandas nieko neveikdama žiūrėti į vieną tašką. Namuose rašydavau eilėraščius apie mirtį:

*Guliu karste
mirusių gėlių vainikas
tu palikai mane...*

Pasistatydavau du magnetofonus: įjungusi vieną leisdavau foninę muziką mirties tema, kitu įrašinėdavau šalčiu persmelktą savo balsą. Kartą tas mano apokaliptines scenas nugirdo mama, žinoma, persigando, pamanė, kad ruošiuosi „pasidaryti galus“, sušaukė „susirinkimą“ akis į akį ir labai rimtai užsiėmė mano auklėjimu. Nors namie ir vaidindavau tragedijas, jokios aktorystės planuose, aišku, nebuvo. Abiem tėvams atrodė, kad aktorystė – ne profesija. Kiek čia iš jos uždirbsi? Kuris iš tėvų norėtų pasmerkti savo vaiką badui? Mama pranašavo, kad būsiu melžėja, geriausiu atveju – kepėja, virėja. Na jau ne, galvodavau, būsiu artistė!

Vilnius man atrodė tolimas kaip Niujorkas. Mes, klaipėdiečiai, buvom visai kitokio plauko nei vilniečiai, aš – tikra *klaipėdska* merga ilgiausiais lakuotais nagais ir suveltu *čiūbu*.

Galvoju: „Jeigu jau išsiruošiau į aktorinį, reikia pakeisti įvaizdį. Juk įvaizdis yra viskas. Ten juk Vilnius, ten menininkai, bohema. Ir aš turiu atrodyti kaip menininkė.“ Ir apsirengiau taip, kaip, mano manymu,

turi atrodyti menininkė (nors man tai buvo visai svetima): „teisingi“ kultūringi batukai, ilgas iki žemės baltas sijonas, lininė juostelė aplink galvą.

Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje rinko „lėliukų“ kursą (aktorius lėlių teatrui). Komisijoje sėdėjo Vitalijus Mazuras, Dalia Tamulevičiūtė.

Trypdama to savo balto sijono *padalkas*, užlipu į sceną ir atsistoju pačiam gale, kažkur prie horizonto.

– Padainuok, – liepia Tamulevičiūtė.

– Ne, – sakau markstydamasi, bandydama įžiūrėti, kas ten kalba.

– Tai prieik arčiau, ko ten stovi?

– Tai kad tos lempos labai į akis šviečia.

Jaučiausi bestuburių bestuburė, bet tuo metu protingesnio atsakymo *nesumečiau*.

Tamulevičiūtė tik hop rankas sau už galvos, suprask: „Na, ir egzempliorius.“

– Iš kur tu? – klausia.

– Iš Klaipėdos.

Tuo mano stojamieji ir baigėsi.

Skambinu mamai, o ji:

– Tik greičiau namo važiuok.

Važiuoju namo ir galvoju: „Ir kaip jie čia taip per tris minutes sugeba nustatyti, tinki ar ne?“

Grįžau atgal į Klaipėdą. Audronė Morkūnaitė, vaikų teatro „Bildučiai“, kurį lankiau nuo ketvirtos klasės, vadovė, vėl išsiuntė mane į Vilnių. Įtikino, kad esu nesavarankiška, kad turiu atsiskirti nuo tėvų, studijuoti bent jau kultūros mokykloje, o svarbiausia, įsitaisyti stuburą, apsišlifuoti, apšilti, prisipratinti Vilnių. Ir vėl sėdau į autobusą, atvažiavau į *kultūrę*, padaviau vidurinės atestatą ir mane priėmė į laisvalaikio ir pramogų organizavimo specialybę. Į paskaitas neidavau, kažkokia depresija buvo apsėdusi, bet per egzaminus gaudavau aukščiausius balus. Viena iš dėstytojų buvo Kristina Kazlauskaitė. Ji sako man:

– Vaikeli, bandyk vėl stoti į aktorinį. Dabar renka net du kursus: vieną Tamulevičiūtė, kitą Vaitkus.

Kai išgirdau Tamulevičiūtės pavardę, man net akyse patamsėjo.

Iki tol teatre nebuvau lankiusis, bet kai pirmą kartą pamačiau spektaklį, pagalvojau: „Aš geriau suvaidinčiau. Gal tikrai pabandyti stoti dar kartą?“ Susitariau su sekretore, kad „paskolintų“ man mano dokumentus ir kad jeigu nepavyks įstoti į konservatoriją, grįšiu į kultūros mokyklą. Geras ji buvo žmogus, „paskolino“ man tuos popierius. Nunešiau dokumentus į konservatoriją, grįžau į Klaipėdą ir gyvenau graužiama abejonių: „Važiuot – nevažiuot, važiuot – nevažiuot...“ Su draugais pajūry smagiai leidom laiką, ten atėjo ir apsisprendimas, kad vis dėlto važiuosiu. Ir aš tiesiai iš plažo, palikusi *chebrą*, išsiruošiau į Vilnių. Išvažiavau kaip stoviu: su guminėm pliažinėm basutėm, padai juodi, gumos baltos, tiksliau, pilkai violetinės, nes murzinos, rankų nagai ilgi, vyšniniai, plaukai ataugę, pusė peroksidinių, pusė savų – suveltas *čiūbas*, salotinė *maikutė* su „Boni M“ nuotrauka ant krūtinės, šortai, dramblio kaulo spalvos rankinukas, iš Vokietijos parvežtas, ir kriauklytės ausyse kabaliuoja.

Atvažiuoju, o čia ir vėl minia stojančiųjų, visi viską moka: gitarom tik *brinčina*, kažką kartojasi, tariasi, repetuoja. Aš buvau išmokusi tik pasakėčią apie žvirblius ir vieną turistinę dainą, daugiau nieko. Baigėsi pirmas turas, sėdžiu nuošaly po vazonine rože. Ir kas man užėjo? Ėmiau visiems girdint fantazuoti:

– Aš tai laisvai įstosiu, turiu tiek įtakingų giminių: Landsbergis – mano dėdė, Dapkūnaitę gerai pažįstu, Mamontovą...

Tikrai nežinau, kodėl taip elgiausi. Gal kad save užprogramuočiau įstojimui, gal kad kitus įbauginčiau?

Išnešė patekusiųjų į kitą turą sąrašą. Aš nė žiūrėti neinu, o širdis *kalatojasi* taip, kad, maniau, lauk išlėks. Kažkas šūkteli:

– Ė, esi sąrašė!

Iš akių matau: galvoja, kad tik per pažintis.

Paskui buvom susodinti grupelėmis po šešis ir liepė pasirinkti, su kuo darysim etiudą.

Tamulevičiūtė klausia vieno stojančiojo:

– Na, kaip jums merginos? Su kuria norėtumėt daryti etiudą?

Kuri kelia simpatijas?

Vaikinas parodo į mane:

– Šita tai labai nepatinka.

Mane toks nervas suėmė. Galvoju: „Ir kas manyje gali nepatikti? Na taip, aš ne vilnietė, na, su *čiūbu*, na, tarpupirščiai pilni smėlio iš plažo, bet palaukit, aš jums dar parodysiu. Turiu eilėrašį, pasakėčia apie žvirblį, be to, dar ir bombą – etiudą apie užkeiktą moterį, kuri pavirsta žirgu. Kaip dėsiu dabar tą stiprų etiudą...“

Paimu kėdę, ant kurios ką tik mano kritikas sėdėjo, nunešu į kitą scenos kraštą ir kažkodėl ištariu:

– Eilėraštis!

Komisija:

– Prašom.

„Bliamba, –

galvoju, – su eilėraščiu „nepaimsiu“, reikia kažko stipresnio.“

Nunešu kėdę į kitą scenos pusę. Sakau:

– Daina.

– Prašom.

„Ne, – galvoju, – ir su daina nieko nebus. Čia jau reikia tvoti.“

– Etiudas, – sakau.

Išvardijau viską: ir „eilėraštis“, ir „daina“, ir „etiudas“ – ir nieko neparodau.

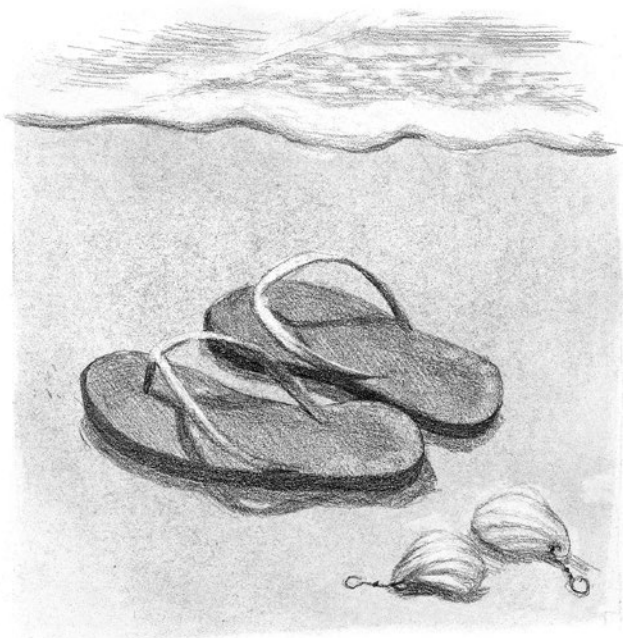
Visi salėje juokiasi, o aš galvoju:

„Taip taip, reikia pradėti nuo bombos – nuo etiudo!“ Ir pradedu vaidinti užkeiktą žirgą: dega laužas, aš šoku į tą laužą, iš jo iššoku jau „nuoga“ mergina ir bėgu į užkulsius.

Tamulevičiūtė man:

– Ateik, *blūde*. Dabar padainuok, kad mums linksma būtų.

Iškart užtraukiu niekam negirdėtą dainą:



aš jums dar parodysiu